

ДА ИЗМИСЛИШ УНИВЕРСИТЕТ!*

Предложих на проф. Богданов да напишем история на Нов български университет. През 2001 г. този университет става на 10 години проф. Богданов ми отговори: **“От миналото не се интересувам!”**

Настоях, като извиках на помощ мисълта на Св. Августин за миналото като настояще, а настоящето като бъдеще. Не зная дали го убедих, но разговорът продължи и го попитах в кои свои работи той изяснява идеите си, свързани със създаването и развитието на НБУ. Той каза: **“Във всичко, което съм писал през последните десет години, съм мислил за Нов български университет”**.

Събрахме това “всичко” и решихме, че първото, което можем да направим, е да публикуваме писаното от проф. Богдан Богданов за НБУ през последните десет години и да му го подарим за рождения ден. Избрахме текстове, които пряко се отнасят към създаването и съществуването на НБУ, макар че от всяка работа, която е писал през тези години, има мисъл и за един нов университет.

Когато той пише по повод диалозите на Платон за “общоважимата за ранната елинска литература склонност новото да се вплита в старото, в установеното от традицията”, ние улавяме идеята за “умното различие” на новия университет от стария. Или когато пише, че “философстването е реална житейска позиция”, ние се сещаме, че всичко, което е осмислял теоретически за това, какъв да бъде един нов университет, той не се е успокоявал, докато не го е реализирал.

Смисълът на публикуването на работите на проф. Богданов за Нов български университет е, че това е част от историята на този университет, но като настояще.

Когато четем статията от 1990 г. “За Нов български университет”, намираме голяма част от идеите, които са вече реализирани. Колко лесно е да се каже, че идеите са реализирани, но колко трудно е да се направи това! Първо (пак по негови думи) **идеята трябва да се превърне в проект, а проектът да се реализира**. Нека си помислим колко идеи през последните десет години са реализирани успешно. А Нов български университет днес е една сложно структурирана институция, **различна** от традиционните български университети, успешно развиваща се в една среда, която не я люби. Това не е модел, пренесен отнякъде, както би помислил всеки, който не познава добре този университет. Да вземем най-простия, най-повърхностния пример: при нас факултетите са не по предметни области, а по степен на образование. Ние имаме Факултет за базово образование, Бакалавърски факултет, Магистърски факултет. Оставям настрана факта, че след като ние въведохме степените бакалавър и магистър, това влезе в Закона за висшето образование. Смисълът на степенното образование е в друго – във възможността да се създават нови интердисциплинарни програми. Всички ние, като възпитаници на Софийския университет, сме свидетели на това, че когато там се въвеждаха някои нови специалности, започваше “борба” между факултетите, към кой от тях да се отнесе новата специалност. В нашия университет такава “борба” по условие не е възможна – тъкмо за това е създадена тази структура.

* Текстът е писан като предговор, за замислен, но не издаден сборник с текстове на проф. Богдан Богданов за 60-годишния му юбилей.

Но на де върнем към идеите за Нов университет, написани преди десет години.

- Да създава интелектуалци с широкопрофилна насока – във факултета за базово образование студентите получават широкопрофилно образование – ние имаме 16 базови програми, след които студентите влизат в около 50 бакалавърски програми;
- Активни студенти – нашите студенти непрекъснато са поставени в ситуация да избират курсове, програми; да работят и да учат ...
- Университетът да има компютърна система, свързана информационно със света: такава компютърна система е факт – нашите студенти имат безплатен достъп до Интернет;
- Седмичната заетост да не пречи на самостоятелните занимания – при нас посещаването на лекции не е задължително, но студентите са длъжни да извършват определена самостоятелна работа.

В тази статия се отбелязва, че най-главното в бъдещата структура е: да бъде гъвкава, да предвижда варианти, да уважава индивидуалността на обучаваните, да очаква, че ще бъде надхвърлена и променена.

Само този, който работи в НБУ, знае колко тава изискване се реализира – не се уморявам да се променям: всяка година издаваме каталог и всяка година той е различен. Но студентите са защитени от промените, в смисъл, че по каталога, по който са приети, по него завършват (това се отнася и за таксите, които заплащат).

Пет години след създаването на НБУ проф. Б. Богданов в интервю “Начинанието ми успява” повтаря четирите образователни доминанти в НБУ, които вече се реализират:

- активизиране на студентите: “Нашата система на обучение не е, както много пъти съм казвал, на “коридорен” принцип. В нея има много елементи, които могат да се сменят в съответствие с личния избор на студента”;
- нови форми на обучение – тук може да се спомене само практиката на “летни школи”, в които студентите не само слушат лекции от най-известни учени от цял свят, но могат да защитават своите магистърски тези пред тях. Например Школата по когнитивна наука, по семиотика и др. Освен това от различни такива форми студентите получават неплатени кредити;
- трето, ние би следвало да разширим обсега на тези, които се обучават (в университета или във Факултет за продължаващо обучение);
- четвърто – стремим се да създадем професионализирани, но и с широк поглед върху света личности.

В това интервю се казва, че ни предстои да обновим материално-техническата база на университета. Грижите за подобряване на материалната среда се приемат като част от възпитанието на студентите. Това също вече се реализира в голяма степен.

Стигаме до мотото на Университета, измислено и изстрадано от проф. Богданов: “Да не се боим от разнообразието!” Да не се боим от разнообразието, защото строгият ред означава ниска активност. “Ние не възприемаме разнообразието като заплашващ сигурността ни хаос, а като работещо разнообразие, което външно прилича на хаос”. И още: “Това, което е най-трудно, е да работим със сложни формули”.

А какво става с хората, които са включени в тази система? Хората се приемат в НБУ, включват се в системата и проявяват качества, които системата “иска”. Университетът се състои от малки общности, които постепенно се

приближават една към друга – сливат се програми, сливат се департаменти. Създават се нови! И изменяйки нашата система, ние не само се приспособяваме към обществената среда, но и активно ѝ влияем. Чрез многото международни проекти, в които сме включени, ние вече сме университет, който вън от България се разпознава. Защото не е лесно да “измислиш” един университет, но да го създадеш на практика, е много по-трудно.

Тук ще направя едно отклонение. Четири и половина години работя с проф. Богданов – той като Председател на Настоятелството на НБУ, аз – като Ректор. **Всяка** седмица той идва три дни в НБУ. **Всеки път** той носи грижливо изписано листче с поне десет проблема, които трябва да се обмислят и решат. Само решенията се зачеркват, другите остават – но те не са много. И колкото и да се мъчих, никога не можах да отгатна какви проблеми ще постави на другия ден!

И така – десет години Нов български университет съществува – има 7 000 студенти и става все по-привлекателен за младите хора!

В нито една от статиите няма да намерим най-важното – **големия интелектуален и морален риск, поет от проф. Богданов със създаването на Университета. Резултатът не можеше да бъде известен.**

За Университета, както и за проф. Богданов, днес мога да кажа: **“Не всички ги обичат, но никой не може да ги пренебрегне!”**

Иванка Апостолова